

Evropski pokret
Srbija

Nova formula okupljanja oko EU

Zajednička inicijativa predsednika Evropske komisije Romana Prodiya i evropskog komesara za spoljnu politiku Krisa Patena

Inicijativa nastala posle ubistva Zorana Đinđića

Prošle je nedelje preminuo jedan hrabar čovek, koga su u Beogradu oborili hici zbog njegove odlučnosti da se ustremi na mračne sile organizovanog kriminala i političkog ekstremizma u njegovoj zemlji. Smrt premijera Srbije, Zorana Đinđića, predstavlja ogromni izazov za zemlju koja se sada zove Srbija i Crna Gora... izazov, koji bi, ukoliko se ne prevaziđe na pravi način, mogao da zapreti stabilnosti ne samo te zemlje, već i susednih delova Evrope.

Evropska unija će učiniti sve u svojoj moći da osigura da Beograd ostane na putu demokratije i stabilnosti. Ne sme se dozvoliti da jedan zločinački akt zavrti časovnik unazad i vrati loše dane iz prošlosti. Zbog toga što je Srbiji i Crnoj Gori ponuđena jasna perspektiva članstva u EU, mi Evropljani možemo da učinimo mnogo toga da Beograd ne skrene sa kursa. Cilj jedne prosperitetnije budućnosti u okviru Evropske unije, značajna finansijska pomoć i veoma bliska podrška u izgradnji čvršće vlasti znače da će reformske snage imati znatno bolju priliku da napreduju.

Proširivanje Evropske unije je, bez sumnje, najefikasniji instrument spoljne politike koji smo ikada stvorili. Sledećih deset zemalja koje će nam se pridružiti sledeće godine transformisale su se kroz procese pripreme za članstvo u partnere i prijatelje sa kojima delimo iste ekonomske i demokratske standarde. Zemlje zapadnog Balkana sledeće će pristupiti tom procesu. Ali to nije strategija koja se beskonačno može produžavati - treba se upitati gde ćemo se zaustaviti? Na uniji koja uključuje Novi Zeland? Jasno je, da će se na kraju morati postaviti granice Evropske unije, pa iako to nije odluka koju treba da donesemo već danas, o tome je neophodno otvoriti debatu.

Ogromno širenje EU iduće godine, istinski pokreće pitanje kako da nastavimo proces širenja naših vrednosti i prosperiteta, a bez toga da u ovoj fazi ponudimo članstvo u EU.

Nudimo jednu viziju novog Susedstva, ili šire Evrope, u kojoj EU treba da na obostranu korist intenzivira odnose sa zemljama koje su nam geografski bliske. Drugim rečima, stvaranje prstena prijatelja koji okružuju proširenu uniju - vodeći računa o bitnim novim spoznajama i iskustvima koje će pristupajuće zemlje uneti u te odnose. Kako bismo osigurali da ne bude novih podela među bogatim i siromašnima, između zemalja unutar i van Evropske unije, moramo zajednički uspešnije rešavati probleme koji prelaze granice, na primer, zaštitu čovekove sredine, migracije, energetske i probleme regionalnog razvoja.

Uvereni smo da EU treba da izađe sa novom ponudom prema zemljama Mediterana i evropskim državama bivšeg Sovjetskog Saveza, ponudom udela na unutrašnjem tržištu EU - svega osim učešća u institucijama EU. U suštini to bi značilo pružanje perspektive koju čine četiri slobode - slobode kretanja ljudi, robe, usluga i kapitala, kao i sredstava u cilju iskorišćenja punog potencijala naših zajedničkih politika, od transporta do energetike, ekologije, istraživanja, kulture i obrazovanja. To se odnosi i na jedan broj zajedničkih vrednosti, kao i združeno izvršavanje inicijativa u cilju ostvarenja zajedničkih političkih ciljeva.

Ovo se očigledno ne može postići preko noći, niti ta ulica može da bude jednosmerna. Potrebno je svakom od naših komšija prići na poseban način, na osnovu njihovih vrednosti, jer oni su, baš kao i zemlje EU, veoma različiti. U svakom slučaju naša ponuda treba da se odnosi na one koji su voljni da ispune visoke standarde koje smo postavili i da poštuju vrednosti na kojima je zasnovana EU. To znači obimne političke, ekonomske i institucionalne reforme čitavog niza oblasti, od regulatornih struktura do građanskih sloboda i ljudskih prava. Mnogim državama će za ovo biti potrebno podosta vremena. Ali kada se pruža cilj za čije se ostvarenje treba latiti posla, onda je to podsticaj za prolazak kroz neophodne reforme. To će doneti korist kako za EU, tako i za njene komšije.

Zemlje spremne da se uhvate u koštac sa tim izazovom treba da dobiju snažnu podršku EU: finansijsku pomoć i dobro skrojene programe koji treba da podrže njihove napore da ispune naše zajednički utvrđene ciljeve. U bliskoj budućnosti biće potrebno da se dogovorimo o zajedničkim ciljevima i rokovima, uključujući akcione planove i merila napretka.

Evropska komisija takođe predlaže novi podsticaj kako bi učinila naš prekogranični rad efikasnijim. Možemo da učinimo više kako bismo promovisali unapređenja u kontroli granica, pojačanju prekograničnog ekonomskog i društvenog razvoja, a želimo da osmislimo i novi finansijski instrument za naše susedstvo, kako bismo bolje iskoristili novac koji već trošimo na tu vrstu aktivnosti.

Šta će ovo značiti u praksi? Za postojeće članice EU će značiti jedan novi krug prijatelja koji će ići u istom smeru kao i mi, kao i potencijalno širenje prednosti zajedničkog tržišta punim iskorišćavanjem spoljnog potencijala zajedničke politike od Marakeša do Moskve. Za naše susede će to značiti garanciju da tekući talas proširenja stvara nove prilike za njihove odnose sa novom i širom EU. Daleko od toga da su one izmeštene van zidova nove tvrđave, one su pozvane da se pridruže najvećem tržištu na svetu i da podele prosperitet koje donosi. Ali to takođe znači i stvaranje zone stabilnosti, zasnovane na zajedničkim vrednostima i političkim ciljevima.

U doglednoj budućnosti cilj za sve nas je: pojačana saradnja među susedima, na način koji neće dovesti do nerealnih naprezanja unutrašnjeg ekvilibrijuma unije ili do stavljanja preambicioznih tereta na leđa onih koji žele da joj se jednog dana pridruže. Na duži rok to ucrta stazu ka stabilnim i snažnim odnosima EU sa našim susedima. Ukoliko su naši susedi voljni i spremni da prihvate naš izazov - to bi rezultiralo jednim stabilnijim, naprednijim životom za značajan deo ove naše planete.

A to je već ambicija kojoj vredi stremiti.

Romano Prodi, Kris Paten